



«АЛМАТЫ» ЭКК» АҚ КОРПОРАТИВТІК БАСҚАРУЫН БАҒЛАДАУ НӘТИЖЕЛЕРІ

Russell Bedford
Kazakhstan

«Russell Bedford» ЖШС

2023 жылғы 26 желтоқсан
Алматы қаласы

TOP 100 FIRMS
A leading global
network

Kipicne

Russell Bedford Kazakhstan

«Russell Bedford» компаниялар тобы Сізге өз күрметтін білдіреді және Сіздің кәсіби қызыметіңзеге жаңа жетістіктер мен табыстар тілейді.

«Russell Bedford A + Partners» Халықаралық Аудиторлық Компаниясы «ЖШС «Алматы» ЕКК» АҚ корпоративтік басқаруды бағалау нағижендерін жібереді.

Біздің Топ «Russell Bedford International» халықаралық желісінің накты мүшесі болып табылады.

Russell Bedford International - әлемнің кез келген елінде клиенттерге жоғары кәсіби қызмет көрсету үшін күш бірліктірін шетелдік тауелсіз аудиторлық, бағалау және консалтингтік компаниялар кіретін халықаралық желі.

Біз аудит, бағалау, it-audit және корпоративтік қаржы саласында кәсіби қызмет көрсету бойынша көшбасшылардың бірі болып табыламыз.

«Russell Bedford» компаниялар тобының Қазақстандық және Халықаралық сертификаттарға иекәсіби білікті штаты бар.

«Russell Bedford» компаниялар тобы ұзақ іскерлік қарым-қатынас орнатуға қызыгуышылық танытып, ортақ табысқа қол жеткізуге баяндаған Сізбелен мықты ынтымақтастық орнатуға уйттады.

Біз ортақ табысмызыңа қол жеткізуге баяндаған Сізбелен біріккен ынтымақтастырымызға уйттады.

«Russell Bedford» бас көңесе Лондонда орналасқан

Желі әлемдік үздік аудиторлық жетілдердің қатарына кіреді

• 100-ден астам елді қамту

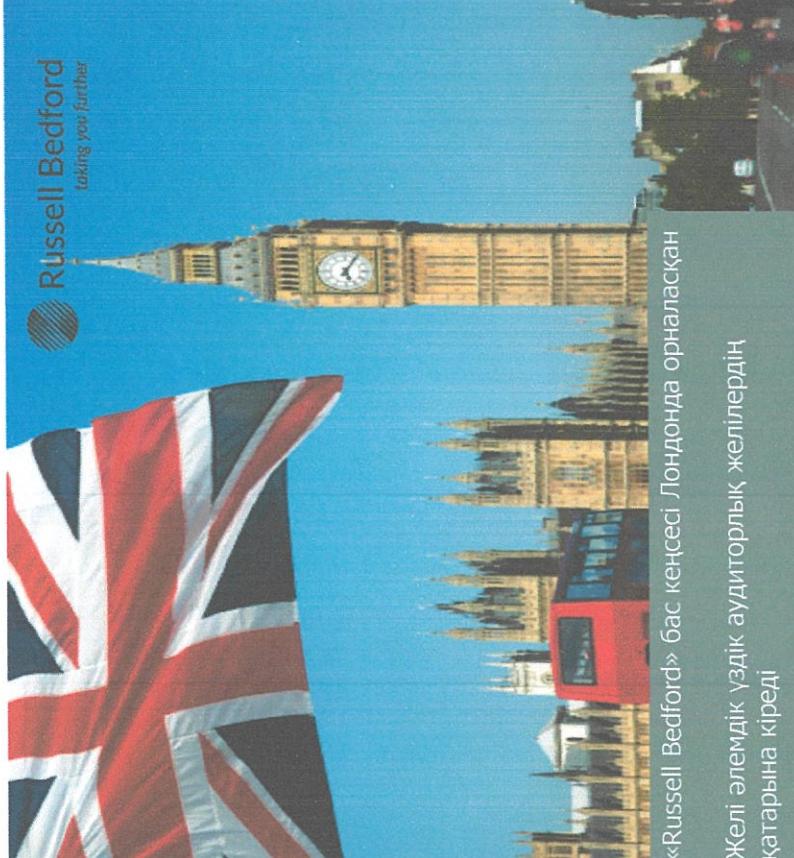
• Желінің 350 көңесе

• 6500 қызыметкер

• 700 серіктес

Күрметтеп,
Бас директор
Ш.Е. Кудайбергенова

MEMBER OF THE
FORUM OF FIRMS



Мазмұны

❖ Ұсынымдар мен стандарттар көздері	4
❖ Корпоративтік басқаруды бағалау әдістемесі	6
❖ Бағалау мақсаты	8
❖ Бағалау нәтижелері	10
❖ Корпоративтік басқаруды талдау: компоненттер бойынша түйіндеме	12
❖ Негізгі он сәттері мен кемшіліктері	15
❖ Корпоративтік басқару қағидаттарын енгізу дәрежесі: жекелеген қағидаттар бойынша талдау	19
❖ Негізгі ұсынымдар	21
❖ Байланысу	33



Ұсынымдар мен стандарттар көздері

Russell Bedford
Kazakhstan



Халықаралық стандарттар мен ұсынымдар

- Эңдүй мен G20 корпоративтік басқару қаидаттары
- Мемлекет қатысатын кәсіпорындар ушін корпоративтік басқару бойынша Эңдүй-ның басшылық қаидаттары
- Мемлекет қатысатын кәсіпорындардағы сыйбайлас жемқорлыққа қарсы қурес және адалдық жөніндегі халықаралық стандарттар
- Корпоративтік басқару кодексін және директорлар кеңесінің тиімділігі жөніндегі Нұсқаулықты қоса алғанда, аудит, төуекелдерді басқару және мемлекеттік ақшаны басқару жөніндегі Ұлыбритания стандарттары

Ұлттық стандарттар мен ұсынымдар

- Қазақстан Республикасының корпоративтік басқару Улгі кодексі және «Атамекен» ҰКП Нұсқаулықтары
- «Атамекен» ҰКП корпоративтік хатшының Қызыметін Ұымдастыру жөне төуелсіз директорлар даярлау жөніндегі ұсынымдары

Russell Bedford
taking you further

Корпоративтік басқарудың бағалалау әдістемесі

Russell Bedford
Kazakhstan



Бағалау Компоненттері мен Критерийлері

Корпоративтік басқаруды бағалау 2023 жылғы қарашадан желтоқсанға дейнігі кезеңде жүргізілді және төрт негізгі кезеңді қамтыды

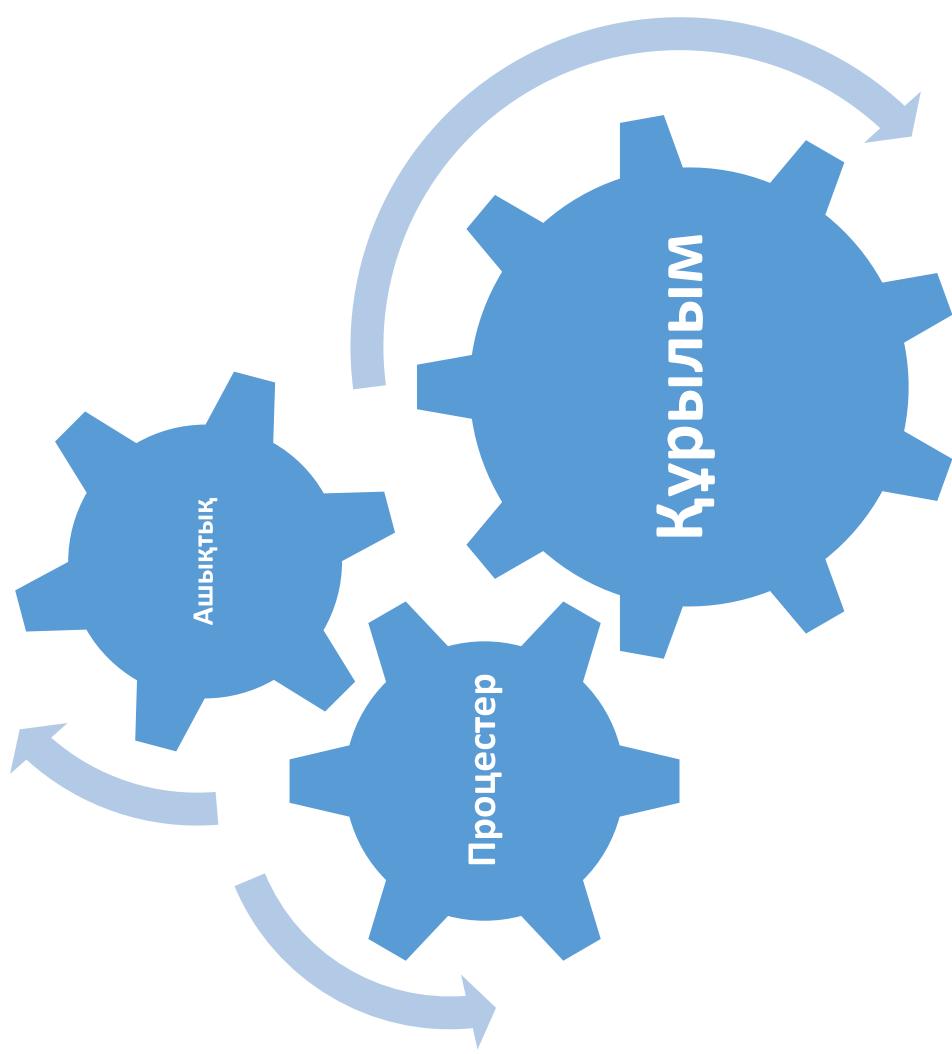
Критерийлердің еркайсысы бағалау шкаласы бойынша бағаланды:

Бағалау шкаласы:

- **Көлданылмайды: -**
 - **Орындалады: 1**
 - **Орындалатын сияқты: 0,75**
 - **Ішінара орындалады: 0,5**
 - **Орындала қоймас: 0,25**
 - **Орындалмайды: 0**
- Бағалау жүргізу кезінде Эбыдұ-ның Нұсқаулық қафидаттарына негізделген, мемлекеттер ушін ұсынымдар болып табылатын және мемлекеттер мемлекеттік мәншік иесінің функциясын калай жүзеге астыруы тиis деген стандарт ретінде халықаралық деңгейде қабылданған компоненттер пайдаланылды.
- Сондай-ақ, Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрінің 2018 жылғы 5 қазандагы № 21 бүйробымен бекітілген «Самурық-Казына» АҚ Ұлттық әл-аукат корын қослағанда, мемлекет бақылайтын акционерлік қоғамдардағы корпоративтік басқарудың үлгі кодексінде көзделген корпоративтік басқару қафидаттары ескерліді.

Бағалау мәқсаты

Russell Bedford Kazakhstan



Бағалау мактасаты

- Бағалау корпоративтік басқарудың тиімділігін арттыруға және халықаралық және үлттық стандарттарға сәйкестікке бағытталған

Бағалау күрүлымы

- Бағалау уш негізгі компонент бойынша қаридарттарға, стандарттарға және ұсынымдарға сәйкестікті талдауды қамтыды.
- Күрүлым, Процестер және Ашықтық

Күтілетін пайда

- Акционер мен стейхолдерлердің сенімін арттыру
- Компанияның нарықтағы беделін жақсарту
- Орнықты даму үшін берік негіз қуру

Бағалау нәтижелері

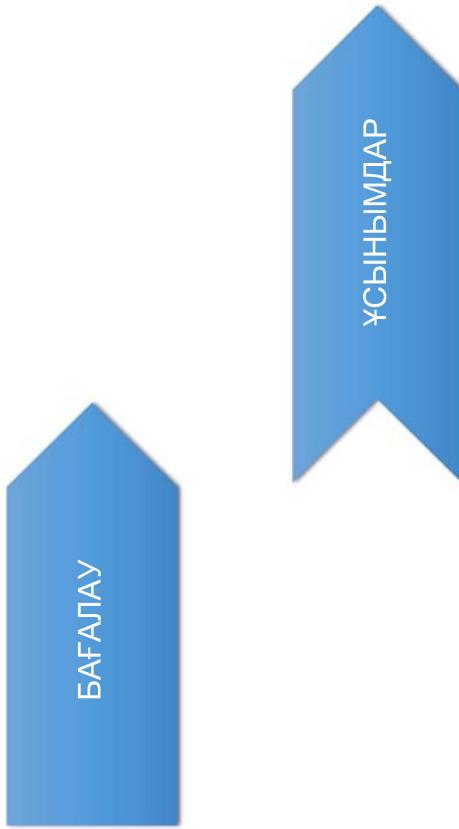
Russell Bedford
Kazakhstan



MEMBER OF THE
FORUM OF FIRMS

Корпоративтік Басқаруды Бағалау жөніндегі Есеп:

- Негізгі қорытындылар мен ұсынымдарды қамтитын Word форматындағы ежей-тәжіелі есеп
- Эрбір өлшем бойынша бағаларды көрсететін кестені қамтитын Excel форматындағы ежей-тәжіелі есеп
- Эрбір қағидаттың рейтингі және ежей-тәжіелі талдауы



ҰСЫНЫМДАР және Жетілдіру жоспары:

- Қоғам ушін бағалау нәтижелерінен туындастырылған ұсынымдар
- Альдағы уш жылға арналған корпоративтік басқару жүйесін жетілдіру жөніндегі бағдарлама

З ЖЫЛҒА
АРНАЛҒАН
ЖОСПАР

ҰСЫНЫМДАР

БАҒАЛАУ

Корпоративтік басқаруды талдау: компоненттер бойынша түйіндеме

Корпоративтік басқаруды талдау: компоненттер бойынша түйіндеме

Корпоративтік басқару дәңгейінің үздік практика талаптарына сәйкестігі **77,66%-ды** құрайды!

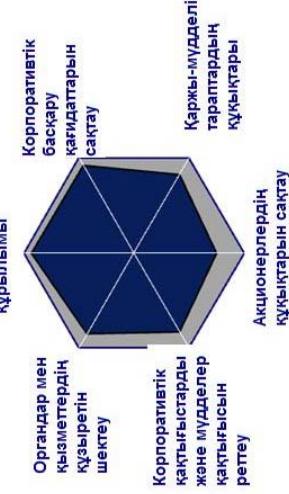
Сәйкестік дәңгейі бойынша талдау белімдері:

Құрылым - 87,2% - Корпоративтік басқару құрылымы саласындағы үздік практика талаптарына сәйкестіктің жоғары дәңгейі

Корпоративтік басқару процесстері - 70,4% -
Корпоративтік басқару процестері саласындағы үздік практика талаптарына сәйкестіктің қалыпты дәңгейі

Корпоративтік басқарудың ашықтығы, аудит - 75,6%
- Корпоративтік басқару мен аудиттің ашықтығы саласындағы үздік практика талаптарына сәйкестіктің орташа дәңгейі

Құрылым



Корпоративтік басқару деңгейінің Қазақстандағы үксас компаниялардың уздік тәжірибелесінің талаптарына сәйкестігі

Мысалдары

«Астана» ӨКК АҚ – 53,3% (2023)

«Qazaqstan Investment Corporation» АҚ – 93,81% (2022)

«КазАвтоЖол» ҰК АҚ – 79,2% (2023)

«QazExpoCongress» ҰК АҚ – 84% (2022)

"Даму" кәсіпкерлікті дамыту қоры «АҚ – 90,8% (2021)

«Қазақстанның Даму Банкі» АҚ – 93,1% (2023)

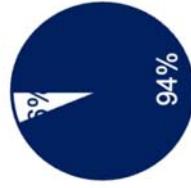
Негізгі он сәттері мен өсу салапары!

Russell Bedford
Kazakhstan



Құрлыым

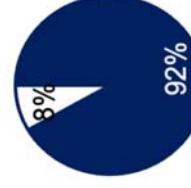
1.1. Корпоративтік басқарудың
құрлымы



1.4. Акционерлердің құқықтарын сақтау



1.2. Корпоративтік басқару қағидаттарын
сақтау



1.5. Корпоративтік қағтығыстарды және
мүдделер қағтығысын реттеу



1.3. Қаржы-мүдделі тараптардың құқықтарын
сақтау



1.6. Органдар мен қызметтердің
құзыреттерін шектеу

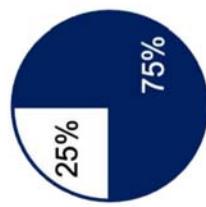


Процестер

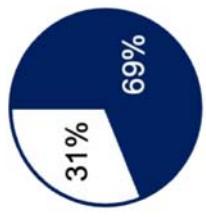
2.1. Директорлар көңесінің тиімділігі



2.4. Тәуекелдерді басқару



2.2. Орнықты даму



2.5. Жоспарлау және мониторинг

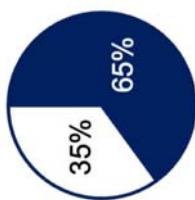


2.3. Сыйакы және сабактастық

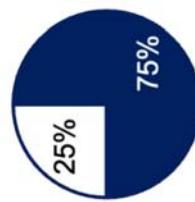


Ашықтық және аудит

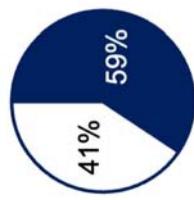
3.1. Есептілік және ашықтық



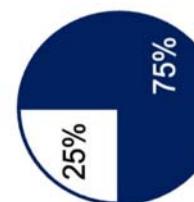
3.4. Сыртқы аудит



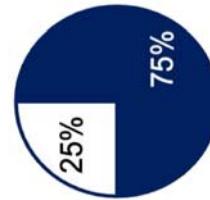
3.2. Қаржылық акпаратты ашу



3.5. Ішкі аудит



3.3. Қаржылық емес акпаратты ашу



Корпоративтік
басқару қағидаттарын
енгізу дәрежесі:
жекелеген қағидаттар
бойынша талдау



- Орнықты даму қағидаты:**
 - Сакталады, бірақ орнықты даму саласындағы жобалар мен бағдарламаларды бағалау туралы ақпаратты өзектендіру тапап етіледі
 - Орнықты даму жөніндегі блокта Қоғамның интернет-ресурсын өзектендіру үсүнілады
- Тәуекелдерді басқару қағидаты, ішкі бақылау және аудит:**
 - Сакталады, бірақ тәуекел-тәбетті бекіту және тәуекелдер бойынша лимиттердің акпараттылығын кайта карау үсүнілады
 - ТБКЖ тиімділігін тұракты бағалау, санаттарды біркелкіке келтіру және қызметкерлерді ТБКЖ-мен үдайы таныстыру үсүнілады
- Акционерлердің құқықтары мен мұдделерін қорғау қағидаты:**
 - Сакталады, бірақ орта мерзімді перспективада ішкі нормативтік құжаттарда миноритарлық акционерлердің құқықтарын қорғауды карау үсүнілады
- Тиімді басқару қағидаты:**
 - Сакталады, бірақ директорлардың гендерлік тенденция мен тәуелсіздігін қамтамасыз ету үсүнілады
 - Стратегияны әзірлеу ушін ДК-не бағалау жүргізу және стресстесттілеу техникасын пайдалану үсүнілады
 - Басқару процестерін жақсарту ушін бірыңғай автоматтандырылған жүйені енгізу үсүнілады
- Қактығыстар мен мұдделерді реттеп қағидаты:**
 - Сакталады, бірақ мұдделер қактығыстары туралы ақпаратты хаттамалау және жұмыскерлерден көлісім алу үсүнілады
 - Мұдделер қактығыстары туралы акпаратты жіберуге қатысты құжаттарды нактылау үсүнілады
- Ашықтық және объектівтілік қағидаты:**
 - Сакталады, бірақ жылдық есептерді ДК қызметі, ДК комитеттері жұмысының нәтижелері туралы акпаратпен толықтыру үсүнілады
 - Қажетті ИНК, корпоративтік шешімдерді жариялау және ДК жанындағы комитеттердің есептерін қалыптастыру үсүнілады

Негізгі Ұсынымдар

Russell Bedford
taking you further

Russell Bedford
Kazakhstan

MEMBER OF THE
FORUM OF FIRMS

1.1. Корпоративтік басқару құрылымы

Миноритарлық акционерлердің құқықтарын қорғау:

- Уздік практикаға сәйкес келу үшін орта мерзімді перспективада ішкі құжаттарда миноритарлық акционерлердің құқықтарын қорғау жөніндегі ережелерді енгізу

ДК-не кандидаттарға қойылатын талаптар:

- ДК мушелерінің бір-бірінен толық тәуелсіздігін қамтамасыз ету және әйелді гендерлік тенгерім үшін ДК құрамына енгізу

ДК комитеттері:

- Тек қана тәуелсіз директорларды қоса отырып, ДК Аудит жөніндегі комитеттің құрамын қайта қарастыру
- Кадрларды бағалауды және қысқа мерзімді перспективада көшбасшыларды даярлауды бағдарламасын қоса алғанда, ДК мүшелері үшін сабактастық жоспарын өзірлеу

1.2. Корпоративтік басқару қағидаттарын сактау

Корпоративтік басқару кодексі:

- Кодекстің мәтіндік нұсқасын бекітуші органды, шешімнің күні мен нәмірін көрсете отырып, сканерленген нұсқаға ауыстыру
- Бағалаудан кейін Қоғамның сайтында корпоративтік басқару рейтингін жариялау
- Корпоративтік басқаруды жетілдіру жөніндегі іс-шаралар жоспарын бекіту

Іскерлік әдеп кодексі:

- Омбудсменнің міндеттерін іскер әріптерлер мен мұдделі тұлғалар ушін жасырын турде толықтыру
- Аталған тұлғалар ушін Кодекстің ережелерін тусіндіру бойынша Омбудсменнің міндеттерін көнектү

Корпоративтік хатшы:

- Мүшелерге консультациялар ушін Корпоративтік хатшыға жүгіну құқыбын береді отырып, ДК туралы ережені көнектү
- Корпоративтік хатшыны жүйелі оқытуды және біліктілігін арттыруды қамтамасыз ету (курстар, сертификаттау, корпоративтік басқару жөніндегі семинарлар)

1.3. Қаржы-мұдделі таралтардың құқықтарын сактау

- Тиісті Қағидаларға (жобаларды ірктеу және сүйемелдеу, аукциондар өткізу) Қоғам шешімдеріне шағымдану мүмкіндігін және осындағы шағымдарды қарау регламентін енгізу
- Сатып алғу жүйесіне жеке талдау жүргізу
- ДК мен менеджментті стейхолдерлер тізбесінен алып тастау, жылдық есептерде стейхолдерлер картасымен жұмыс нәтижелерін көрсету
- Жылдық есептерде кредиторлар мен қарыздық қаржыландыру туралы ақпаратты ашу
- Қысқа мерзімді перспективада whistleblowing тетігін өзірлеу және бекіту, бұл ретте ұксас еki тетікті қарастыру – сыртқы тараптар үшін (whistleblowing) және қызметкерлер үшін (speak-up)

1.4. Акционерлердің құқықтарын сактау

- ЖА шешімдерінің ашықтығы мен ДК шешімдерінің тәуелсіздігі арасындағы төңгерімді сактау
- Егер ондай болса, Қоғам мен еншілес компаниялар арасындағы тауарларға, жұмыстарға және көрсетілетін қызметтерге бағаларды айқындау үшін трансферттік баға белгілеу саясатын өзірлеу және енгізу

1.5. Корпоративтік қактығыстарды және мұдделер қактығысын реттей

- Мұдделер қактығыстары туралы мәліметтерді ұсынуда бірізділікті белгілеу (жауапты белімшеге, Корпоративтік хатшыға немесе Омбудсменге)
- Мұдделер қактығысы жөніндегі саясат нормаларына қызметкерлердің келісімін алу және назарына жеткізу
- ДК мүшелерін басқа компаниялардағы лауазымдарды қоса атқарар алдында Тағайындау жөніндегі комитет төрағасының макулдауын алуға міндеттей

1.6. Басқару органдары мен қызметтері құзыреттерін шектеу

- Қоғамның операциялық қызметтіне арапаспау қағидатын сактауды, сондай-ақ Қоғамның корпоративтік басқару құрылымы жұмысын сактауды қамтамасыз ету мақсатында ДК мен өзге де органдардың айрықша құзыреттіне кіретін мәселелер бойынша ЖА шешімдерінің мониторингін қамтамасыз ету
- ІНК мерзімді қайта қарau және оларға өзгерістер енгізу, сайтта жариялау кезінде басқару органды шешімінің күні мен нөмірін көрсету. Бұл жұмыстың үйлестіру ушін бірыңғай жауапты тұлғаны тағайындау үсінілады. Қысқа мерзімді перспективада Комитеттер туралы ережелерді өзектендіру

2.1. Директорлар көңесінің тиімділігі

Директорлар көңесінің тәрагасы мен мүшелерін сайлау (тагайындау)

- ДК мүшелері ушін жаупкершілікті сактаңдыруды сатып алу
- ДК жана мүшелерін енгізу бағдарламасын әзірлеу
- ДК туралы ережеге сарапшылардың пікірін алу құқығын енгізу
- Тағайындау жөніндегі комитет туралы ережеге кандидаттарды ірктеу критерийлерін айқындау жөніндегі құзыретті енгізу
- Басқарма мүшелері үшін сабактастық жоспарларын әзірлеу және бекіту
- Қысқа мерзімді перспективада ДК бағалау және ДК әрбір мүшесіне жеке бағалау жүргізу

Директорлар көңесінің қызметін үйлемдасстыру

- ДК хаттамаларында дауды беру қорытындылары мен шешімдерінің көрсетілуіне бақылауды күштейту, Тәуелсіз директорлардың еңбек демалысын айтудан аулап болу
- Әрбір күндізгі отырыста ДК мүшелерінің мүдделері қактығысының жоқтығы/болуы туралы акпаратты хаттамалау
- ДК мүшелері мен менеджменттің өндіріске, еншілес үйымдарға және жобаларға тұрақты турде (мысалы, жылына бір рет) шығу практикасын енгізу

Директорлар көңесі қызметінің тиімділігін бағалау

- Жылдық жұмыс жоспарында ДК тиімділігіне бағалау жүргізуді қарастыру және бағалау кезеңділігін ЖА-мен келісу

2.2. Орнықты даму

- Орнықты даму стратегиясын әзірлеу және бекіту
- Экологиялық саласындағы саясатты әзірлеу және енгизу
- Орнықты дамудың түйінді көрсеткіштеріне ықпал ету жөніндегі жобаларды бағалауды жылдық есептерге, 2020-2023 жылдарға арналған стратегияға және 2023-2025 жылдарға арналған даму бағдарламасына енгизу

2.3. Сыйакы және сабактастық

- ДК мушелеріне сыйакы төлеу саясатын ресми сайтта жариялау
- ДК Тағайындау, сыйакылар және әлеуметтік мәселелер жөніндегі комитет басшыларының сабактастық жоспарларын тұрақты талқылау
- Қоғамның пайымы мен стратегиясын танысу, бағалау, біліммен алмасу және талқылау үшін кадр резервімен басшылық пен ДК кездесулерінің практикасын енгизу

2.4. Тәуекелдерді басқару

- Тәуекелтіліктең бекіту және түрлі күжаттардағы тәуекел санаттарын сәйкестендіру
- Тәуекелдің түйінді факторларын, оқиғаларды, қабылданған шараптарды және Қоғамның перспективаларын бағалауды көрсететін тұрақты негізде ЖА алдындағы Директорлар кеңесінің есебін енгізу. Негізгі және туындастын тәуекелдерді (primary and emerging risks) анықтау
- ТБЖ тиімділігіне тұрақты бағалау жүргізу
- Маныздылық балының көрсеткішінің орындылығын қарастыру және тәуекелдер бойынша лимиттердің ақпараттылығын қайта қарастыру
- Жаңа қызыметкерлерді тұрақты негізде ТБЖ-мен таныстыруду
- Орта мерзімді перспективада ТБЖ тиімділігін тәуелсіз бағалауду
- ТБД басшысына Тәуекелдерді басқару саясатында және ТБД туралы ережеде тікелей ДК өз пікірін белдіру мүмкіндігін көздеу
- Қоғамда сыйбайлапас жемқорлық жағдайларын ашу кезінде сыйбайлапас жемқорлық мәселелері бойынша жедел желіні және қызметкерлердің қорғау саясатын енгізу

2.5. Жоспарлаудың мониторингі

- Қаржылық Мактаптарға, капитал құрылымына және тәуекелдер деңгейіне мониторинг енгізу
- Қоғамның даму стратегиясын өзірлеу кезінде стресс-тестілеу техникасын пайдалану
- ДК отырыстарында тоқсан сайын әлемдік тәжірибелерді ескере отырып, Даму жоспарының орындалуын талқылауду
- Есептілкті дайындауды қоса алғанда, жоспарлауда, бюджеттеу және болжай процестерін автоматтандыру ушін БАЖ сатып алуды қарастырылады

3.1. Есептілік және ашықтық

- Жылдық есептерге мүмкіндіктер мен тәуекелдерді қарастың сипаттамасын, бизнес-модельдің тұрақтылығын қамтамасыз етуді және тәуекелдерді басқарудың стратегиялық шешімдерге әсерін қосу
- Жылдық есептерге ДК қызметі, инвестициялау тәсілі және қызметкерлерге сыйакы беру туралы ежей-төгежайлі акпаратты өнгізу
- Акпараттың ашықтығы мен ашылуы қағидатын ескере отырып, 03.05.2011 жылғы қызметтік, коммерциялық және заңмен қорғалатын өзге де құпия туралы ережені өзектендіру

3.2. Қаржылық акпаратты ашу

- ІНК-ның саяси партияларды және үгіттік-насихаттық көмекті қаржыландыру құқығын шектеу
- Байланысты таралтармен және Қоғамның сайтында мұдделілікпен жасалған мәмілелер туралы акпаратты ашу
- Қаржы-шаруашылық қызметтің нәтижелері туралы басшылық есебінің мүмкіндігін қарастыру (мысалы, Басқарма Төрағасының есебі)

3.3 Қаржылық емес акпаратты ашу

- Ашуға жататын ІНК-мен Қоғамның сайтын толтыру
- ДК құрамын әртаратандыру туралы саясатты қабылдау және Қоғам сайтында жариялау
- Жылдық есепке ДК комитеттерінің қызметі, тәуекелдерді басқару жөніндегі ДК қызметі туралы акпаратты енгізу (2.4-бөлімдегі ұсынымдарды қараныз)

3.4. Сыртқы аудит

- Серіктестерді ротациялауды, консультациялық қызметтер көрсетуді коса алғанда, сыртқы аудиторларды тарту шарттары бойынша саясат әзірлеу және белгілі бір кезең ішінде (cooling-off period) сыртқы аудитті жүргізуге қатысан аудиторлық ұйымның қызметкерлерін жалдауға жол бермей

3.5. Ішкі аудит

- Аудит жөніндегі комитетке және ДК-не есептілкті ұсыну мерзімдерін IАҚ туралы ереже, Ішкі аудит қағидалары және IАҚ-ты бағалау мерзімдерін сейкес келтіру
- IАҚ туралы ережеде IАҚ-тың ДК отырыстарына менеджментсіз қатысу мүмкіндігін көздөу
- IАҚ қызметкерлерін кесілтік оқыту жоспарын әзірлеу
- Ішкі аудиттің 3 жылға арналған стратегиялық жоспарын әзірлеу
- Тәуекелдер тіркеудің мін каратасындағы өзгерістерді ескере отырып, болашақ кезеңдерге арналған ЖАЖ қалыптастыру
- IАҚ жұмысы бойынша кері байланысты қарастыру және IАҚ-қа ішкі бағалау жүргізу
- IАҚ үшін қолданыстағы бағдарламалық қамтамасыз етуді пайдалану мүмкіндігін қараяу
- IАҚ бюджеттің және оған енгізілетін барлық өзгерістерді Аудит комитетімен көлісу

Серіктес
Ш.Ш. Сартаев



Орындаушы
Т.А. Муханбеткалиева



НАЗАРЫ/НЫ/ЗГА АЛҒЫ/СЫ/МЫ/ЗДЫ/ БІЛДІРЕМІЗ!

Қазақстан, Алматы қаласы, Бостандық ауданы,
Әл-Фарағи даңғылы, 202-үй, «Алем Star» БО, 2-кабат,
пошта индексі 050043
Телефон: +7 727 399 80 00

E-mail: info@rbpartners.kz

www.rbpartners.kz

